

Pogodbe za kupovanje mesa v svitli luči.

Dokumentarno dokazano nasprotstvo velemedarjev proti organiziranemu delavstvu.

Chicago, Ill. — Francis J. Heney, pravni svetovalec zvezne oblasti, je po končanem zaslišanju o zaupnih listih velemedarjev in ukanih W. F. Priebe posvetil v vladne pogodbe in kupovanje mesa za vojsko.

Najprej je obravnaval s W. F. Priebe kot članom živilske uprave in koncesijami, dovoljenimi njegovim delodajalcem — tvrdki Swift & Co., ki je lahko obdržala perotnino v hladilnih shrambah svojih podrejenih družb medtem ko so morali mali trgovci s perotnino prodati svoje zaloge iz hladilnih shramb do določenega dne.

Za tem je čital korespondenco tvrdke Cudahy & Co., ki je nasprotoval ponovni izvolitvi kongresnika Doolittle iz Kanase, ki je zahteval, da kongres uvede preiskavo v mesni industriji. Končno se je pešal z dobavo za armado.

Pismo so dokazala, da je vlada kupila vse meso za armado in za izvoz zaveznikom pri petih velemedarjih. V navdi je bilo, da so bile ponudbe razpisane in da je naročilo dobil oni, ki je stavil najnižjo pogodbo. Pri sedanjih naročilih je morala ta navada izstopati, ker je vlada potrebovala tako velike množice mesa, da je vsaki kupila vse izdelke velikih klavnic.

To je povzročilo, da so morali opustiti konkurenčne ponudbe.

Nekot so zahtevali za povračilo 4,000,000 funtov zmanjšane mesa. Arthur Meeker je priporočil, da naj stane funt mesa 16½ centov, za razno posebno vrsto pa 17½ centov.

„To se je zdelo, da je vsakemu všeč,“ je bilo zapisano v pismu. Te besede so povzročile, da je komisar Manley, pred katerim so bile zaslišane pričee, viknil: „Ali je mogoče, da je bilo mr. Meekerju dovoljeno, da določi ceno za meso?“

Pri neki drugi priliki so imeli pri 10,000,000 funtih mesa staviti ponudbe tvrdke Swift za 30%, Armour za 30%, Wilson za 15%, Morris za 15% in Cudahy za 10%.

To se ravno tako ali kot ob času stare National Packing kompanije, — je segel vmes mr. Heney.

Pismo so dokazala, da je polkovnik Kinskern od oskrbnikovega departmanta v Chicago izdelal neki nakupovanju prekajene slanin-e naert, po katerem je bil vsak velemedar obveščen, koliko prekajene slanin-e bodo potrebovali v določenem mesecu in vsak velemedar naj sporoči, koliko je lahko dostavi. Naročila so bila promerionalno razdeljena med pet velemedarjev in povedati so jim, naj polijejo ponudbe, ki se jim je prilčne. Prvi mesec se je izpolnila kupčija po ceni, ki so jo zahtevali, toda za nadaljnjo kupčijo so se pogodili tako, da dobe oni, ki so naročila, ki stavijo najnižjo ceno.

„Polkovnik Kinskern je rekel, da ne pričakuje slanin-e poceni,“ glasi poročilo E. A. Cudahyju, v detajlni intervju, pri katerem vsi velemedarji govorili s polkovnikom. „On le pričakuje od nas, da smo pripravljeni in zmerni, on ne tudi.“

V neki korespondenci je imenovana tudi Dold Packing kompanija, da je deležna dobave za armado, toda večinoma je bila kupčija v rokah petih velemedarjev.

Pismo Cudahy Packing kompanije z dne 6. februarja 1918 priporoča, da se ugodno spremene določene specifikacije za blago v skladu s tem, ki ga potrebujejo za armado. M. R. Murphy, ravnatelj klavnic v Omahu je dobil naročilo, da izdele vrzore, ki bodo vsebovali 10, 20 do 25 odstotkov mesa in glave, ki je izključeno od mesa v škafih, ki ga za armado.

Samuel Gompers Heney je za spre-

menitev špijon-skega zakona.

NI RES, DA SO KLAVNICNE UREJENE ZA DESETURNO DELO.

Slab opladen in izkoriščen delavec išče tolažbo v salunu.

Chicago, Ill. — Pred sodnikom Alschulerjem je bil v zadevi klavniških delavcev tudi zaslišan Samuel Gompers, predsednik „Ameriške delavske federacije.“

Gompers je rekel, da ni res, da so klavnice urejene za deseturno delo in da je nemogoče v njih uvesti osemurni delavnik.

„Velemedarji so se zagrizli v misel,“ je rekel Gompers, „da hočejo svoje posle voditi brez vpliva od zunaj, kar pomeni brez vpliva delavcev. Očitno je od tega, če bodo videli svoje delavce pojačane vsled osemurnega delavstva, da se ne bodo hoteli vrniti v stare razmere.“

Povdaril je, da se bodo velemedarji kmalu prepričali, da jim osemurni delavnik koristi. Absolutno ne more znižanje deseturnega delavstva na devet in osem ur znižati produktivnosti v klavnicah. Po Gompersovem mnenju bo osemurni delavnik pripomogel do zmage Združenim državam in njenim zaveznikom, ker se bo povečala produktivnost. Človek, ki dela v normalnih razmerah, ne hodi v salun, da si osveži svojo moč.

Gompers je pripovedoval iz svojih izkušenj kot izdelovalec smok. Dokler so bile delavne ure dolge, so delavci malo izdelali v ponedeljek, malo več v torek in delati so pričeli z vsemi močmi šele v sredo. Bil so torej samo štirje delavniki v tednu. Odkar je uveden osemurni delavnik, je nastala velika izboljšava v njih morali, temperanosti in telesni moči.

Gompersu so pokazali zemljevid s klavniškim okrajem, na katerem je bilo zaznamovanih 300 salunov. „Kakšno je vaše mnenje, ali bosta zboljšana medva in skrajšani delavnik pomnožila število salunov?“ je vprašal Walsh zagovornik delavcev.

„Zgoditi se mora narobe,“ je odgovoril Gompers. „Pošteno plačan delavec, ki dela osem ur, najde udobnost doma. Človek, iz katerega je izgnana vsa njegova duša in ki dela preveč in dobiva slabo medo, najde udobnost v alkoholih.“

PRIDRŽAN RADI UMORA, UPRAV GA JE NIJE SODILO OPROSTILO.

Indianapolis, Ind. — Policijsko sodišče je razveljavilo obtožbo proti 22-letnemu Roy Brownu, ki je ustrelil 26-letnega Peter Christensena. Veleporota je zdaj dvignila proti njemu obtožnico radi umora druge vrste. Prišel je sam na policijsko postajo in zaprl se ga v okrajno ječo.

Ob času umora je bil Brown na Christensenovem domu, ko je nastal prepri med Christensonom in njegovo ženo.

KAČA V CEVI USTAVILA DOTOK VODE.

Glenville, N. Y. — V malem mestecu, ki je tri milje oddaljeno od Tarrytowna so bili brez vode, ki so jo dobivali iz Gypsyjevega studenca na posestvu Howarda Rolla. William Van Wenkle je mislil, da je zamrznila voda v cevi, ki vodi iz studenca. Odsel je cev domov, iz jo odčepil. Na začetku vseh je pa izšla iz cevi velika belouška. Wenkle jo je ujel, dal v žaro in jo zlaž kaše radovednim sosedom, ki prihajajo k njemu.

VREMEL.

Danes lepo in gorko v Illinoisu; jugozapadni vetrovi.

Solnen vzhod ob 6:25 a. m.; solnen zahod ob 5:40 p. m.

Heney je za spre-

menitev špijon-skega zakona.

VEEDER IN VELEMEDARJI NASPROTUJEJO SPREMEMBI.

Prepovedi hočejo, da ne pridejo važni dokumenti v roke zveznim oblastim.

Washington, D. C. — Zvezna obrtna komisija je na priporočilo pravnega svetovalec Francis J. Heneyja priporočila, da kongres spremeni zakon o špijonah, da tako odpadejo vse ovire za zasežanje dokumentov velemedarskih svrdk, ki se nahajajo v Veederjevih varnostnih shrambi.

Komisarji Colver, Fort in Mordock so podpisali list na podpredsednika Marshala in Clarka, predsednika kongresne zbornice, v katerem so priporočili, da se spremeni zakon o špijonah, da bo mogoče zasežiti dokumente, ki dokazujejo, da so bila izvršena hudodelstva, proti državi.

Henry Veeder, advokat tvrdke Swift & Co. in J. Ogden Armour, člana tvrdke Armour & Co., je šel seveda takoj na delo, da prepreči spremembo zakona. Pri tem delu se mu je pridružil tudi Armour, ki je podal nekakšno lajavo, v kateri napada metode mr. Heneyja in njegove namene.

Veeder je takoj brzojavil v Washington Charles A. Oshersonu predsedniku senatnega justičnega odseka, Edwin J. Webru, predsedniku zbornice justičnega odseka, Champ Clarku, zborničnemu predsedniku, in podpredsedniku Thomas R. Marshallu.

V brzojavki Veeder predvsem povdarja, da ni res, da dokumenti dokazujejo državno hudodelstvo, potem pa napada mr. Heneyja in se skriva za advokatske fraze.

Ameriško ljudstvo, ki pazno sledi ta pravni boj med zveznimi oblastmi in mesarskimi kralji, pravi: Če dokumenti ne vsebujejo nič kaznjivega, zakaj jih ne pokažejo, da bo ves svet prepričan, da so velemedarji nedolžni in niso izvršili kaznjivega dejanja. Ako se velemedarji branijo izpogibati dokumente, tedaj jih je treba s postavitimi priiliti, da jih izroče zveznim oblastim.

To je pot, da se hitro in pravilno reši vprašanje o zaseženju Veederjevih dokumentov, ki so vleče še nekaj tednov.

SIROMAKI NE SMEJO POSLUŠATI UMETNIKA.

Denver, Colo. — Prvikrat bodo orgle zapele v mestnem avditoriju dne 21. in 22. marca. Ljudstvo je sodilo, da bo prost vstop pri otvoritveni slavnosti, da bo lahko vsakdo zastoj poslušal orgle, ki ljubi glasbo. Ljudstvo je obrabalo, mestni šupan Spear je pa obrnil. Odločil je, da bodo morali plačati poslušaleci vstopnino, ki pridejo poslušati prva dva večera. Ljudstvo zdaj zabavlja na superu in pravi, da je določil vstopnino, da bodo siromaki sloji izključeni od prvih dveh večerov in da bodo lahko sedeli v avditoriju le premožnejši sloji.

Nove orgle bodo kmalu postavljene. Za prva dva večera porabi jo ves avditorij. Sedežev zastoj ne bo.

Organist, ki ga je najel šupan, bo prejel \$7,000 plače na leto mesto določenih \$5,000. Orgle stanejo \$82,000, v proračunu je bilo določenih le \$50,000.

Dne 21. in 22. marca bodo poslušali orgle le tisti, ki so pri volji plačati za privilegij.

ZAKON ZA IMENOVANJE SENATORJA PORAZEN.

Madison, Wis. — Predloga, ki je poblašala governorja Phil lippea, da imenuje zveznega senatorja na mesto umrlega senatorja Paul O. Hustinga, je bila porazena v kongresnem senatu s 27 proti 3 glasovom. V zbornici je bila sprejeta resolucija, ki izreka, naj se senator izvoli.

Prodiranje kajzerjeve armade ustavljeno.

Avstrijske čete v Voliniji nočejo v boj proti Rusom.

London, 1. marca. — Kajzerjev naval v Rusijo je ustavljen. V Londonu niso na jasnem, dali so Rusi podpisali mirovno pogodbo ali so bolševiške čete vstavile nemške horde. Iz Petrograda sta večerj prišla dva nasprotujoča si poročila. Prvo — Reuterjevo — pravi, da so nemški generali dobili povelje iz Berlina, da se naj ustavijo; drugo poročilo se pa glasi, da so čete rdeče garde udarile s tako silo proti Nemcem, da so zadnji ne samo nehali s prodiranjem, temveč so se morali na nekaterih krajih umakniti. Sinočnja vest iz Berlina — uradno poročilo — pravi, da so operacije v Rusiji v „normalnem teku“, toda prvi odkar traja ofenziva ne omenja nobenih pridobitev. Iz tega je torej sklepati, da je drugo poročilo o odporu bolševiške armade resnično.

Največji odpor nudijo revolucionarne čete v okolicih Luga, Pakova in Vitebska. Bolševiški poveljniki javljajo, da so Nemci tankaj ustavili prodiranje in apelirali na glavni stan za pomoč.

Obenem so kajzerjevi hlapčoni naleteli na hud odpor na ukrajinski fronti. Čete oboroženih delavcev, Poljakov in regularne rdeče garde so v ljutem spopadu s Nemci in morda ne bodo v Nemčiji tako hitro slavili padec Kijeva. Iz Berlina so v sredo javili, da so se nemške čete približale Bardičevu, kakih 60 milj od Kijeva in od takrat ni več poročila o kakih novih pridobitvah.

Iz Kodanja poročajo, da je bilo v Voliniji nekaj avstrijskih polkov, ki se nočejo boriti proti Rusom. Nemški generali so nato koncentrirali okrog 200,000 moč svojega vojaštva v okolici Dubna.

Delavci, kmetje in kosaki hito pod orožje.

London, 1. marca. — Po vestih iz Petrograda se je še vpisalo v revolucionarno armado za obrambo republike 100,000 delavcev; 60,000 jih je še odšlo na fronto. Od vseh strani Rusije hito delavci, kmetje in celo ženske v taborišča rdeče garde, pripravljene za redno ali guerilsko bojevanje proti Nemcem. Kosaki regimenti, ki so lojalni delavsko-vojaškemu svetu, prihajajo iz okoliš Don na sever branit Petrograd. Večje število kosakov se še nahaja v okolici Pakova.

Na fronti se vrše siloviti boji. Nemška kavalarija se je umaknila iz Novega Sela.

Včeraj so javili iz Petrograda, da je Luga še vedno v rokah bolševikov in v okolici Pakova imajo Rusi močne čete. Bitka za Pakov je trajala ves dan v ure in trdnjava je zdaj v posesti rdeče garde.

Bolševiške čete so vrgle Nemce nazaj na deset milj od Orše.

Otok Norgem, ki je obrambna točka pristanišča Revel, je v rokah bolševikov, odkoder zdaj bombardirajo Revel, katerega so okupirali Nemci pred nekaj dnevi. Iz Kodanja so včeraj poročili, da je velika nemška flota odplula v smeri proti Finskemu zalivu.

Rumunija se noče podati.

London, 1. marca. — Uradna vest iz Jase se glasi, da se Rumunija ne bo pogajala za mir s centralnimi državami, izvzemši ako bodo sprejeti njeni pogoji.

Japonsko-ameriška intervencija.

Washington, 1. marca. — V kapitolu nestrno pričakujejo, kdaj prike uradno poročilo ali zavrnitev poročil iz Evrope, da bosta Amerika in Japonska sporazumno prišli z bojnimi operacijami v Sibiriji v službo, da Rusija sklene mir z Nemčijo. Zavezniki diplomatije in mnogi ameriški u-

radniki so mnenja, da se predsednik ne bo obotavljal poslati četa s Filipinov in Havajskega otočja, ako bo grozila nevarnost pacifičkim lukam in tamošnjim zaloznam streliva, ki ga računajo na 700,000 ton. Vest, da se Japonska vlada obrnila na Washington za sodelovanje v operacijah ob sibirski železnici, še danes trdovratno vestraja, da prav- no nima do danes najmanjšega oficielnega potrdila. V državnem departmantu molče o tem kakor grob.

Resume se, da je situacija v tem oziru zelo delikatna. Nemčija je v večini neutralnih držav utrdila vero, da Japonska pošelji- vo gleda na Sibirijo. Tudi v Rusiji je razširjena ta vera, med protibolševiški krogi. Ako bi torej Japonska sama na svojo post posegla v Sibirijo, bi to zelo malo vplivalo na zavezniški stiver. Vsled tega je bila baže povabljen- na vlada Združenih držav na sodelovanje, da bo imela vsa stvar potem mednarodni značaj.

Tukaj pričakujejo, da bo predsednik kmalu stopil pred kongres in pojasnil zadevo. Toda na drugi strani je tudi anano, da predsednik ne miali ostaviti Rusije in se najbrže ne odloči za nobeno akcijo, dokler ne bo položaj v Rusiji bolj jasen. Wilson je še vedno mnenja, da demokratični narodi ne smejo pustiti na cedilu velike ruske republike, in kadar pride njegova nova poslanica, bo gotovo zagovarjal ruski narod, da je Amerika na njegovi strani.

Včeraj je Wilson konferiral s polkovnikom Housejem. Konferenco si razlagajo, da se predsednik pripravlja za nov mirovni naval, ki ima namen zabit še večjo zagozdo med Nemčijo in Avstrijo. Včerajšnje poročilo o konfliktu med nemškim in avstrijskim cesarjem so sprejeli v vladnih krogih s veliko rezervno, čeprav prihaja iz francoskih uradnih virov. Verjetno je, da je med narodi v Avstriji in nemškimi militarieti vedno večji prepad, ampak kajzerjeva kontrola nad dunajsko vlado in avstro-ogrsko armado je premočna, da bi se je Karl tako hitro otresel, če bi se tudi hotel. Dokler silnajo avstro-ogrski narodi na svoji strani avstro-ogrsko armade, toliko časa se ne bodo imeli kajzerjeve nadvlade in sami odločali o svoji umoli.

Ugodne pa so vesti, da se ni upala avstrijska vlada posoditi Nemčiji svojih čet za rusko kampanjo, za katero ni v Avstriji nobenih simpatij; prijetna je tudi vest, da so nemški večinski socialisti izjavili v državnem zboru, da ne podpirajo vladne politike s ozirom na Rusijo. Žele to dvoje mora pregnati nekoliko veselja nemškimi militaristom.

London, 1. marca. — „Morning Post“ ima poročilo iz Šangaja, da bo Kitajska kooperirala s Japonsko pri bojnih operacijah v Sibiriji. Kitajska bo tuje dala kit- ri divizije vojaštva.

Papež odobrava Hertlingov govor.

Rim, 1. marca. — Uradno papežev glasilo „Osservatore Romano“, piše, da se zadovoljuje z zadnjim govorom nemškega kancelarja Hertlinga. List pravi, da je kancelar sprejel Wilsonove glavne točke in da se miali Nemčija sporazumeti z Belgijo v zmi- slu prejšnje papeževske formule.

Španski kabinet je padel.

Madrid, 1. marca. — Špansko ministstvo je včeraj resigniralo vsled rezultata volitev za državni zbor.

Kadar spremeni naved, mpt- lito vselaj stari in novi naslov.

Veliki napad v Flandriji.

1

100

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Izhaja dnevno, razen nedelj in praznikov.

LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Cene oglasov po dogovoru. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnina: Zedinjene države (izven Chicago) in Kanada \$3 na leto, \$1.50 na pol leta in 75c za tri mesece; Chicago in inozemstvo \$4.50 na leto, \$2.25 na pol leta, \$1.15 za tri mesece.

Naslov za vse, kar ima stik s listom:

"PROSVETA"

2657 So. Lawrence Avenue, Chicago, Illinois.

"THE ENLIGHTENMENT"

Organ of the Slovenic National Benefit Society.

Issued daily except Sunday and Holidays.

Owned by the Slovenic National Benefit Society.

Advertising rates on agreement.

Subscription: United States (except Chicago) and Canada \$3 per year; Chicago and foreign countries, \$4.50 per year.

Address:

"PROSVETA"

2657 So. Lawrence Avenue, Chicago, Illinois.

Telefon Lawrence 4635.

Datum v oglepu n. pr. (Februarja 28-18) poleg valiga imena in naslova pomeni, da vam je s tem dnevom potekla naročnina. Ponovito jo prevoščate, da se vam ne utavi list.

SLAB IZGOVOR.

Kajzerjev kancelar se pritožuje, da ima svet predodke napram Nemčiji in radi tega ne mara govoriti svetovni javnosti.

Pametni ljudje vedo, če von Hertling govori o Nemčiji, da ima v mislih kajzerja, njegovo vladno, militaristično osvojevalce in junckerje. Že vrabci čivkajo na strehah, da v Nemčiji pričena človek šele pri lajtnantu, odkar so uvedli gosji korak pri vojaških paradah. Zategadelj tudi nihče ne misli, če von Hertling govori o Nemčiji, da meni tisti del nemškega ljudstva, ki gara v industriji in na farmah za svoje tlačitelje, ki obenem tlačijo tudi druge narode, če jih doseže njih železna pest. Von Hertling ni imel drugega v mislih, ko je govoril o Nemčiji kot kliko, ki je sedaj na krmlu v Nemčiji in ki ugroža demokracijo vsega sveta.

Vendar pa svet nima tudi proti kajzerju, junckerjem in militarističnim osvojevalcem predsodkov. Svet le dobro pozna kajzerja in birokratično kliko, ki hoče popruniti ves svet. Svet ni pozabil, kako so Hohencolerni in njih satelitje pomandrali nevtralnemu Belgijo in pogazili severno Francijo. Sreča je bila, da so Francozje hitro mobilizirali armado in zavrtili kajzerjeve hlapce v bitki pri Marni, če ne, bi opustošili še Pariz. Belgija je oplenjena, Poljska je na beraški palici in ljudstvo umira gladu. Kajzerjeve potapljače so brez svarila potapljale potniške parnike, s katerimi so šli na dno otroci in žene. Kajzerjevi letalci so metali bombe na bolnišnice in kajzerjevi špijoni so se razkropili po vsem svetu, da pomagajo prusjstvu do zmage.

Pred vsem svetom leže dejanja kajzerja in njegove klike na dlani, in zato je neumno, če von Hertling govori o predsodkih. Ako porotniki priznajo krivim roparja, kateremu so dokazali, da je izvršil rop, niso porotniki potrdili krivde, ker imajo predsodke napram roparju, ampak dokazan mu je rop, in to je odločilo pri njih. Tako je tudi s kajzerjem in njegovo vladno. Vsemu svetu so znani zločini, ki jih je izvršila pruska avtokratična kliko, in po teh hudodelstvih jih je tudi obsodila svetovna javnost.

Govoranca von Hertlinga o predsodkih napram Nemčiji je megla, kakeršne so se že večkrat poslužili diplomate pruske avtokracije, da prikrijejo svoje misli. Von Hertling hoče reči, če pravi, da ima svetovna javnost predsodke napram Nemčiji, da bi že govoril in mešetari takole med štirimi stenami, noče pa govoriti, da ga sliši ves svet, ker bi bila vsaka barantija izključena.

Von Hertling se je poslužil zelo slabega izgovora, da izreče svojo željo po tajni diplomaciji, kajti tej diplomaciji svet ne zaupa, ker bi od nje imeli koristi le pruski avtokratje.

JANIČARJE VZGOJAJO.

Ob času turških vpadov na Hrvaško in v slovenske pokrajine so Turki odvajali s sabo mlade dečke, ki so jih potem vzgojili kot janičarje. Janičarji so bili jedro turške armade, hrabri, divji in krvoločni. Ali to se je godilo pred sto in sto leti, o tem nam je znano, kar pripoveduje zgodovina in poroča ustmeno poročilo, ki je prešlo od očeta na sina itd.

Danes živimo v dvajsetem stoletju in nihče še sanja ni o tem, da hoče dandanes kdo uvesti turške metode za vzgajanje janičarjev, ker se jih sramujejo še celo Turki. In vendar so pričeli zopet vzgajati janičarje.

Znani poljski pianist Nace Jan Paderewski je objavil del odredbe pruskih avtokratov, ki so jo dali nabiti v Varšavi in drugih poljskih mestih. Odredba se glasi:

"Vlada priporoča materam, ki imajo otroke, da jih pošljejo v Nemčijo, da tam vzrastejo in jih izobrazijo. Matere, ki sprejmejo ta aranžma, dobe po 150 mark za dečka in po 100 mark za dekleta. Druga pomoč se ne bo delila."

Pruski avtokratje niso tako divji kot nekdanji Turki, ki so s silo jemali otroke in jih odvajali v Turčijo. Ne, kaj takega kajzerjeva vlada ne stori, ker to bi bila očitna sila, ampak izdala je še bolj brutalno odredbo, kot so bila sirova dejanja Turkov pred nekaj stoletji. Pruski avtokratje ne jemljejo otrok s silo, da jih pojaničarijo, ampak rečejo: "Matere prodajte svoje otroke, če ne, naj pa poginejo lakote pred vašimi očmi."

To je jedro brutalne odredbe! Tako izgleda samoodločevanje narodov po pruski metodi!

Pruska avtokracija je našla pot, da lahko nadomesti vsled vojne zdesetkano nemško ljudstvo. Odvajati hoče otroke slovanskih starišev v Nemčijo, da jih tam pojaničari. Vzgojiti jih hoče kot zveste hlapce kajzerja in pruske avtokracije. Če pa matere nočejo privoliti v to nesramno kupčijo, pa lahko gledajo, kako se mali črvički pred njimi zvijajo gladu, dokler jih smrt ne reši muk in trpljenja.

Iz poročil je znano, da so v nekaterih kmečkih okrajih na Poljskem pomrli otroci pod sedmim in osmim letom. Iz industrijalnih središč in mest, v katerih je javna dobrodelnost rešila nekaj otrok, pa hoče zdaj izvoziti nemška avtokracija malenčke. Tako doseže pruska militaristična kliko dvojen namen: Ljudstvo v Nemčiji pomnoži, da se lahko pripravi še za večje svetovno klanje, na Poljskem ga pa skrči.

Ali je še katera infamija, da je niso zmožni izvršiti pruski avtokratje?

Popravek. — V včerajšnji izdaji pričanja v notici "Kajzer in Napoleon" stavek "Pred malo manj kot sto leti se je Napoleon zagnal v Rusijo..." Stavek bi se moral glasil: "Pred malo več kot sto leti se je Napoleon zagnal v Rusijo..."

Dne 24. junija 1812 je šla Napoleonova armada skozi Niemen. Dne 17. avgusta 1812 je bila bitka pri Smolensku. Po krvavi bitki pri Borodinu ob Moskvi dne 7. septembra 1812 je 14. septembra 1812 došel v Moskvo. Dne 19. oktobra 1812 se je pričel umikati iz Moskve z njegovo izčrpano armado, ki je štela še kakšnih 100,000 mož. Njegova armada ob času vpada v Rusijo je štela okoli 450,000 mož.

DOPISI.

Kenosha, Wis. — "Delavski razmere so povoljne — plasejo naši dopisniki — dela se vsaki dan" itd. — Ko je glorijski o povoljnih delavskih razmerah končana, pristavi še, "le ko bi ne bilo take draginje, ki požre ves naš zaslužek." To je sedaj med nami že precej stara — in lahko bi dejal obrabljena pesem. Med vrsticami kljub megleni hvali spoznate, da maršnik ni zadovoljen in da ne želi ni prav, in mnogo ljudi niti ne ve, kaj da ni prav in kje je iskati vzrokov. Kadar so volitve, so delavski glasovi le preradi na prodaj za kapitalistične interese. Delavski glasovi se ne prodajajo toliko za denar, kot za čisto navadno penasto obljubo, ki jih kandidirajo, potem ko so izvoljeni, nikdar ne izpolnijo; o, da, oni izpolnijo obljube, ampak ne tiste, ki so jih dali delavcem, nego obljube, ki so jih dali finančnim interesom, raznim korporacijam in posredniškim slojem. To je že tako stara resnica, da bi mogla delavstvo že davno izpametovati, toda ne, politično smo vedno enaki nasadnjaki, kot smo bili pred leti. Mnogokrat smo že šli in dokazujemo, da če bi bilo delavstvo tako dobro organizirano, kot je kapital, bi bilo za nas precej drugače in ne moglo bi se nas metati na cesto. Če bi bili organizirani, kot bi morali biti kot razred, bi odpadli mnogi boji med delom in kapitalom in večina štrajkov bi bilo nepotrebnih, ker bi lahko mirnim potom dosegli naše zahteve. Yes, če bi bili organizirani kot bi morali biti. Toda vedno je na poti ta "če". Imamo svoje delavske liste, ki jih pa delavstvo ne podpira tako, kot bi jih moralo, pač pa se nanje mnogokrat prav po oštarijsko zabavlja. Le kadar je delavstvo v stiski in industrijskih bojih, sporna vrednost delavskega časopisa in ga kliče na pomoč. Ko se boj pokaže, pa se prične zopet staro zabavljanje.

V 43. številki Prosvete sem čital dopis, ki ga je pisal Jos. Presterl, v katerem opisuje tukajšnje delavske razmere in priznati moram, da je pisal resnice. Naša naselbina je kraj, kjer je organizirano in razredno zavedno delavstvo brez vsake večje moči. V eni tukajšnjih strojarn, kot je že poročal omenjeni dopisnik, so šli delavci na stavko. Med stavkarji so bili tudi štirje člani društva Illinois 38, SNPJ, toda le trije so ostali vztrajni, medtem ko se je eden imenoval. Ker sem že leta v vrstah zavednega delavstva, sem na seji društva dne 6. februarja prosil za besedo glede točke naših pravil o stavkokaštvu in ker sem hotel dobiti pojasnila o stavkovni situaciji. Stavkar brat John Ahlin pojasni, da stavka še vedno traja, naker sem jaz zahteval, da se postopa po pravilih s prizadevanjem članom, da se nam zopet ne ponovi slučaj, kot smo ga imeli pred par leti s istim članom, kakor sedaj.

Jaz Anton Jurec, član SNPJ, že deset let in štiri mesece, sem vedno in povsod deloval za proevit in napredek te jednote, ki je največja trdnjava slovenskega delavstva v Ameriki in vedno goji razredno zavest, sem za plačilo za vse to naletel na maščevanje skoba, ki je sedaj odnesel pete in jo popihal ne vem kam. Maščeval se je nad menoj s tem, da me je pri družbi, pri kateri sem bil vpislen že deset let, očrnil, naker me je družba odelovala. To ni zame nikakršna sramota in lahko stopim pred sod zavednega delavstva, ki me naj sodi. Sloer ne obžalujem tega dogodka, ker vem, da je že tisoče delavcev izgubilo na ta način delo in zaslužek in na tisoče so jih družbe že na ta način gnetle in duševno uničile.

Star pregovor pravi, da kdor drugim jame koplje, sam vanjo pade in tega gesta se jaz tudi držim. Nikdar še nisem poskušal škodovati svojemu bližnjemu. Skobeje in drugi lakotniki pa si s svojimi deli kopljejo lastni grob. Čim hitreje bodo kopali, tim prej bo dovolj globok, da bodo padli vanj. Saj pride dan, ko bodo morali izdajalec dati odgovor za svoja dela, ne pred "vednim sodnikom", nego pred tribunalom zavednega delavstva.

Že preje sem govoril o naših delavskih listih, katere moramo razširiti med maso, da se jo napravi zavedno in se ji s tem ubije hlapčevski duh, ki ga je vanje vžil sistem kapitalistične in cerkvene vzgoje. Ko bi delavstvo hotelo spoznati razliko med delavskim in kapitalističnim časopisjem, bi bilo kmalo drugače. Delavstvo noče spomniti, zakaj ima naše časopise vedno deficit in se le s težavo in štrvami bori za svoj obstanek, medtem, ko kapitalistični listi delajo na tisoče dolarjev dobička. Naši časopisi so po obliki majhni, medtem ko so nasprotni listi toliko, da ga večini le s težavo spravite v šep. Kje dobe svoje dohodke? To je vprašanje, katerega bi si moralo staviti delavstvo. Ali se pokriva samo s našo počnino? Nikakor ne, pač pa s oglasnimi velikimi družb, poleg tega pa jim stoji na strani kapitalistični

interesi in korupcija, ki jih podpira. Masa pa kupuje te liste v tisočih istih. Na drugi strani pa imajo delavske liste po par tisoč naročnikov, in se te ne morejo pridobiti s agencijami od hiše do hiše. V tem oziru bo treba še mnogo dela med ameriškim delavstvom, predno se bodo razmere izboljšale.

Meseca marca in aprila imamo zopet volitve v mestni zbor. Pri volitvah smo naredili že dovolj napak. Združimo se pri teh volitvah in oddajmo naše glasove delavskim kandidatom, ki zastopajo naše interese, ki nam ne bodo pokazali vrat, če pridemo v njihov urad.

Za vzgled si lahko vzamemo mesto Milwaukee, kjer ima delavstvo svojega župana in svoje zastopnike v občinskem zastopstvu. Ko je pred nekaj leti trajal v neki milwaukeeški krojaški tovarni štrajk je prosila družba takratnega župana Emil Seidela, ki je bil tudi socialist, za policijsko protekcijo. In kaj je storil na to župan? Policial je štrajkarje, izbral izmed njih nekaj mož, jih zaprignel ter poslal varovati tovarno. Pod tako protekcijo je bilo družbi nemogoče nastavljanje stavkokaše in štrajk je bil hitro končan v prid delavcem. Taki slučaji bi se lahko ponavljali povsod po Ameriki, če bi delavstvo volilo v svoj prid, mesto da pošilja v urade ljudi, ki kličejo na njih oboroženo silo, kadar se delavstvo nahaja v stiski, da protežirajo profesionalne stavkokaše in puškarje. In ravno vsled tega je toliko delavskih bojov izgubljenih, ker delavstvo ne more vztrajati mesece v stavki in ker le premmogim upade pogum, da se predčasno podajo na delo kot pokorni sužnji. Slovensko delavstvo se ve spominjati velikih stavk, kjer so se tisti ljudje, ki so delavcem pred volitvami delali sladke obljube, nastopili proti štrajkarjem s vsemi mogočimi sredstvi, da so pomagali družbam poraziti štrajkarje. Na žalost je delavstvo pri prihodnjih volitvah ponovno izvolilo svoje neprijatelje, iz česar sledi, da jih niso izklučili mišesar izvolile. Težak je boj, toda kljub temu se približujemo končni smagi.

Is Prosveto sem razvidel, da je znani cleavelandski Faleš, bolan dve leti in štiri mesece od znanice, ki jo je dobil na šest redni konvenciji SNPJ v Pittsburgu, zopet ozdravil. Vsi se lahko še dobro spominjate njegovih napadov na glavni odbor naše jednote, ki jih je pisal pod imenom Ahaver in mnogo društev je proti njegovemu umazanemu pisanju protestiralo. Ta človek se je imenoval "večni popotnik", v resnici pa je njegovo ime večni intriger. Temu gospodu intrigiraju nikakor ne gre v glavo, da se Slovenci ne dajo loviti na monarhistične himane. Kar je med našim narodom monarhistov, so avstrijakanti, drugi, in teh je ogromna večina, so pa za republiko. To bi se Faleš lahko že davno prepričal, če bi ne imel svoje stasti napadati vse vprek, kar mu ne ugaja. Čudno je, da se v današnjih časih med Slovenci še vedno dobe ljudje, in to celo ljudje, ki so veljali za "napredne", ki pa sedaj zagovarjajo vse kar je starinskega in nazadnjaškega. Ti ljudje bodo s svojo protiljudsko taktiko uničili sami sebe. Če je to njim prav, potem tudi mi nimamo vzroka, da bi se jezili.

Slovenska naselbina v Kenoshi je bolj majhna, vsled tega se ne more postaviti v taki meri, kot druge večje slovenske naselbine v delovanju za S. R. Z. Toda v enem ozir upa bržkone nadkrilujemo vse druge slovenske naselbine; počakajte, takoj vam povem. Tu je okoli 60 Slovencev moškega spola, ki so se vsi do zadnjega zavezali, da bodo vsaki mesec finančno podpirali Slovensko republikansko združenje. S tako harmonijo se ne morete povsod pohvaliti. Tukajšnji Slovenci, četudi jih je malo, so pripravljeni delovati s vsemi sredstvi, ki so jim na razpolago, da se doseže osvobodjenje našega naroda, ki je stotletja pod jarmom birokratične sile. Slovenci, združimo vse moči v teh resnih časih in delujmo na vseh poljih za dosego naših ciljev, ne oziraje se na tiste, ki so brali naše za pokojnim Frane Jolefom, sedaj pa vpiljejo hozana kralj Peter, in ne oziraje se na razne trojke, ki ne vedo kaj hočejo, če pa vedo, pa zastopajo svoje osebne interese. Sicer jih pa sodite sami: "Po perju in glasu jih boste spoznali."

La Salle, Ill. — 26. februarja po noči je nastal v eni tukajšnji brivnice požar, ki je uničil dva poslojpa. Poleg brivnice je zgorela gostilna in krojašnica, naker se je ogenj razširil na trinatratni hotel, v katerem je uničil vse, kar je gorljivega. Ob času požara se je v hotelu nahajalo 66 gostov, ki so se vsi rešili. Zadaž za hotelom je bilo skladišče pohištva, na katerem je naredil požar okoli štiri tisoč dolarjev škoda. Skupna škoda, povzročena po požaru, znaša \$65,000.

V nedeljo, dne 10. marca ob 1. popoldne se bo v S. N. Doma vrtil javni shod, na katerem bo poročal rojak Frank Kerš in Chicago o delovanju Slovenskega republikanskega združenja.

Vsi, ki šutite in delujete za program S. R. Z., ki ste vneti za osvoboditev našega naroda, ne smudite tega shoda.

Rojaki v De Pue, Oglesby, Utici in Granville, zapomnite si dan 10. marca in udeležite se shoda.

Poročevalci.

Pri vsaj svoji veliki propagandi, številnim agitatorjem in množini shodi, ne morejo zaznamovati skoro nobenega uspeha. Ne doktorji, šupniki in stotniki jih ne morejo izveči iz zagate. Je pa tudi težko zvesti med ljudstvo mišljenje, ki je proti narodov volji. Kajne, mi vsi vemo, da nimajo ljudstva za seboj; tudi sami vedo to; ampak kljub temu so se poslužili umazane taktike, da se predstavljajo pred odgovornimi faktorji kot zastopniki Jugoslovancev, dasiravno nimajo v to nikakega pooblastila. Tudi tu v Kenoshi so se poslužili te taktike. Pojavil se je nekak odbor dveh članov, po narodnosti Hrva, ki sta bila v korespondenčni zvezi washingtonsko "kancelarijo" in od tam dobivala potrebna navodila. Ta dva sta se kar pooblastila za zastopstvo Jugoslovancev v Kenoshi in kot taka sta se predstavlila na seji tukajšnjega občinskega odbora. Nihče bi tega niti ne vedel, da ni drugi dan poročala tega dogodka "Kenosha Evening News", ki jih je imenovala reprezentanta Jugoslovancev, Hrva, Srbov in Slovencev v Kenoshi. Razume se, da je nastop teh samopoooblaščenec med tukajšnjimi Jugoslovani izzval splošno nejevoljo. Vse jugoslovanske narodnosti imajo tu svoja društva in na prvih sejah po tem dogodku, se je o aferi vnela velika debata pri vseh društvih, kjer se je sklerilo, delovati kot dosedaj tudi v "oda" če za koristi naših narodov, toda naše gibanje morajo zastopati ljudje, ki so zato pooblašteni. V ta namen izvoljeni odbor se je spoznamel s člani Jugoslovanske knjižnice za aklicanje javnega shoda; in res shod je bil sklican in tudi dobro obiskan, na katerem je poročal Etbih Kristian iz Chicago in navzočim pojasnil, kdo je opravičen zastopati narod in kdo ne. Po končanem shodu sta se imenovala reprezentanta (!) tukajšnjih Jugoslovancev čutila zelo uvažena, kar pa njima ni nič pomagalo, kajti dobila sta od vseh navzočih nezakupno in odrek vake pravice zastopati tukajšnje Jugoslovane. Ta dva sta menda mislila, da se kartakole vsede na stolček, ljudstvo se pa hvaležno prikloni in mu položi še lavorej v roke na glavo: Spoknati sta morala, da to ne gre in zase sta pridobila eno skušnjo več.

Tako je sedaj pri nas vse mima, če se pa kaj spremeni, bom poročal.

Ramim troštajem se priporočam, da naj ne poskušajo s svoje propagando za "kraljevino Hrvata, Srba in Slovencev" v Kenoshi, če jim niso ljube blazne, kajti jaz vsakemu garantiram, ki bi prišel s tem namerom, da bo temeljito pogorel.

Anton Jurec.

Avella, Pa. — Dne 25. februarja je smrtno ponesrečil rojak Valentin Obed. Nesreča se je pripetila na železniški progi, kjer ga je povozila lokomotiva in ga vraga razmesarila, da ga ni bilo moč spoznati. Pokopan je bil še drugi dan po tem dogodku.

Doma je bil iz Stare Oselice nad Skofjo Loko. Tu zaspuša čeno in šest nedoraslih otrok. Bil je član društva št. 21, K. S. K. J. in št. 47, S. D. P. Z.

Martin Obed.

La Salle, Ill. — 26. februarja po noči je nastal v eni tukajšnji brivnice požar, ki je uničil dva poslojpa. Poleg brivnice je zgorela gostilna in krojašnica, naker se je ogenj razširil na trinatratni hotel, v katerem je uničil vse, kar je gorljivega. Ob času požara se je v hotelu nahajalo 66 gostov, ki so se vsi rešili. Zadaž za hotelom je bilo skladišče pohištva, na katerem je naredil požar okoli štiri tisoč dolarjev škoda. Skupna škoda, povzročena po požaru, znaša \$65,000.

V nedeljo, dne 10. marca ob 1. popoldne se bo v S. N. Doma vrtil javni shod, na katerem bo poročal rojak Frank Kerš in Chicago o delovanju Slovenskega republikanskega združenja.

Vsi, ki šutite in delujete za program S. R. Z., ki ste vneti za osvoboditev našega naroda, ne smudite tega shoda.

Rojaki v De Pue, Oglesby, Utici in Granville, zapomnite si dan 10. marca in udeležite se shoda.

Poročevalci.

VELIKA VAS

ROMAN

Francoski spisatelj EDGAR MONTEIL
Prevodil F. K.

"Ali prosim vas, to se ji vendar takoj vidi, da je iz boljše hiše. Vi nimate pojma, kako je ljubeznjiva; pravila nam je, da je njena oprava na potu in kakor hitro bo enkrat vse opravljeno, nas povabi."

"O, kako zavidanja vreden človek ste vi...!"

Monestrel dvigne glavo še više in zapusti ponosno klub. Pred svojo hišo se je vsedel na klopi in pripovedoval mimoidočim isto povest. Kmalu se je zbral okoli njega cel krog. Najbolj je zanimalo ljudi, da pride oprava, kajti po tej so hoteli spoznati, če so Slepičevi res tako bogati, kakor je pripovedoval Monestrel.

Mater se naročile svojim otrokom, naj pa-
zijo, kdaj pridejo vozovi in koliko jih bo.

Prihodnjega dne je vladalo veliko razburje-
nje. Otroci so vpili: "Oprava je tu, oprava je tu!"

Bili so trije vozovi. Ljudje so se čudili, ker
je Monestrel rekel, Slepičevi so premožnejši, ka-
kor pa vodja zemljiške knjige, ta pa je imel štiri
polne voze.

"Mogoče so vozovi večji," so menili nekateri.

Otroci in pa tudi nekaj starih postopačev so
imenovali vsak predmet glasno, katerega so vide-
li, da bi se ga tem laže zapomnili in pripovedovali
drugje.

Najprej so razložili mahagonijevo opravo. To
je impeniralo ljudem zelo. Potem je prišla na vr-
sto oprava, ki pa je bila popolnoma zavita v plat-
no, tako da se ni videlo, kaj se skriva pod tem.
K sreči je prišla gospe pl. Slepičeva sama in da
bi videla, če se ni kaj pokvarilo, potegnila je pla-
tno s divana. Ne, kaj tako lepega se v Royboni
ni še nikdar videlo. Lea je bil ves pozlačen, pre-
vlak pa je bila avitio modro svilnata z vplete-
nimi rumenimi cveticami! Ljudje so kar strmeli
nad to krasoto.

Monestrel, ki je bil med gledalci, je pripo-
vedoval, da je salonska oprava modra z zlatimi
lilijami. V spalni sobi pa, da je zrcalo od tal do
stropa.

Ves teden so hodili radovedneži mimo dav-
karjeve hiše in kukali skozi okna v sobo, da bi vi-
deli vsaj nekaj vse te krasote.

Toda okna v pritličju so ostala zagrnjena, ta-
ko da se ni moglo ničesar videti.

Gospod pl. Slepič je bil namreč svoj lastni
tapetnik in ni hotel, da bi ga kdo videl, kako je
stal na lestvi in prelepjal steno v sprejemni so-
bi z modro in lilijami okrašeno tapeto, katero je
kupil v Lijonu. Obehal je tudi podobe sam, na
sredo stene je obesil precej dobro posrečeno po-
dobo svoje žene, na desni in levi strani pa ste bili
podobi grofa Chamborda in papeža Pija IX. Tudi
zavesa je obesil sam, nazadnje pa je še razprostri
praprogo, ki je pokrivala celo sobo.

Ko je bilo to končano, poskakala si je gospa
kuharica, hišna pa je dobila iz Lyona.

Da bi imel kdo dve dekli, to se v Royboni še
ni pripetilo. In celo hišna! To je morala biti res
premožna hiša. Hišna pa je povedala pri peku, da
čele milostljivo; kaj takega še ljudje niso slišali!

Strmenja in občudovanja ni bilo konec.

Nad vse to pa je bil obed, ki so ga priredili
Slepičevi tri tedne po prihodu.

Monestrel, ki je bil v celotnem okraju znan slad-
kosnedec, je rekel, da še ni nikdar jedel tako
dobro.

Gospod in gospe pl. Slepič sta vedela, koliko
dado ljudje na deželi na jed in da je za njiju od
prvega obeda mnogo odvisno. Vse nazadnjaške
rodbine in uradniki — ki so tudi zraven spadali,
so bili povabljeni, župnik in kaplan v prvi vrsti.

Gospe je sprejela goste z velikim sijajem, ob-
lečena je bila v črno, baržunasto, izrezano oble-
ko, za Roybonenčane nekaj nepričakovane, vsi
so bili kakor očarani; kaplan ni mogel obrniti
pogleda od nje.

Druge dame so bile popolnoma zapostavljene
s svojimi oblekami, celo Emma avitlordeča svil-
na obleka je ostala. Hišna je povedala pri kra-
marju, da stane svileno-baržunasta obleka naj-
manj tisoč frankov, brez čipk.

"Tisoč frankov za eno samo obleko," so str-
mele ženske, "no, morajo biti ti ljudje bogati!"

Né, Slepičevi niso bili preveč bogati, toda
znala sta se izvrstno vsaj na videz tako delati
in porabiti vsako priložnost. O svoji preteklosti
pa sta znala previdno molčati, saj je bilo v nju-
no korist, da se ni nič izvedelo.

Gospod pl. Slepič je bil trgovec v Rouanu.
Njegova trgovina je bila pa pravzaprav last domi-
nikancev v Lyonu. Nakrat pa je prišel na kant
in se odtegnil s stotisoč franki v zasebno življe-
nje. Ravno tisti čas se je oženil in onih stotisoč
frankov je stalo v ženitni pogodbi za doto ženo,
dasi so bili njeni starši v celotnem kraju znani, da ni-
majo nič.

Dominikanci so bili seveda razmrjeni in so
imenovali Slepiča sleparja in goljufa ter so mu
grozili s tožbo.

On pa jim je odgovoril popolnoma mirno, da
store veliko pametneje, da mu preskrbe službo v
finančnem uradu, bode vsaj verjetno, da bi mo-
gel svoj dolg polagoma povrniti.

In v resnici, dominikanci so mu preskrbeli
službo davkarja, on pa je bil dovolj previden, da
je izabil vsako priložnost. Res, da se je tresel za
svoje mesto pri vsaki spremembi na sedežu finan-
čnega ministarstva in se je bal dobiti od katerega
svobodomečnega ministarstva slovo, toda imel
je pa tudi toliko političnega vpogleda, da je lahko
razsodil, katera stranka je najmočnejša v deželi
in kateri je vsaj dogledna gotova bodočnost.

"Le zapomni si," je rekel svoji ženi, "repu-

blika se ne bo dolgo držala. Kako naj bi se ljudje,
ki nimajo drugih misli, kakor njih prostost in ki
ne smorejo tvoriti stranke, ko so komaj prišli
do vlade, vstavljali trajno neprestanemu delova-
nju organizacije, ki se zaveda svoje naloge, ka-
kor je rimska cerkev, ki ima toliko moč, da la-
hko zahteva od vsakega svojih pristašev slepo za-
upanje. Francija je katoliška dežela, celo republi-
kanci so krščani, — s tem morajo računati."

In bila sta navdušena agitatorja reakcije. Po-
doba papeža, grofa Chamborda in zlate lilije so
bile njih orodje.

Roybonenčanje niso bili niti trenutka v dvo-
mu o njih političnem naziranju.

VII.

Vaska politika.

Reakcija je že davno uvidela, da so višji urad-
niki udani, samo da tega javno ne smejo pokazati,
zato se je spravila na nižje in je tu rila tako-
rekoč pod zemljo.

Medtem, ko se je mislilo v Parizu in po dru-
gih večjih mestih, da so monarhisti vseh vrst po-
polnoma zatrti, so se morala mala mesta in deže-
la še vedno bojevati.

V velikem mestu se vzbudi vpliv, katerega
ima duhovnik na svoje ovčice lahko, na deželi v
vaseh pa se čuti ta vpliv v vsaki družini.

Roybonenčanje, ki so bili še zmage pijani nad
klerikalizmom, niso pustili, da bi se ohladilo nav-
dušenje za republiko in bojovitost.

Zmage pri volitvah leta 1876. so stale mnogo
truda. Vez, katerega je držala republikanec zdru-
žene, se je morala še bolj stisniti in treba je bilo

le slepo zaupati na svetlo velikega patrijota Gam-
betta, katerega so zvali v vsem departamentu Ise-
re le "kompas."

Gambetta je rekel: "Treba je postaviti na-
mesto politike iluzij, politiko rezultatov," in re-
publikanci so se prišli tega načela, pustili so vsa
osebna vprašanja, in teh je na deželi jako mno-
go, ter se prišli resnega dela.

Gambetta je bil luč, mojster, katerega vzgled
je vsakdo posnemal. In Gambetta je delal, bil
je povsod: v Aiksu, v Lillu, v Avignonu, v Bordo,
Parizu, Lyonu, povsod je oznanjeval njegov mo-
gočni glas, kaj se mu zdi primernega in korist-
nega, da bi pripomoglo k zmagi republikancev.

Albert Galtier, Crillon, Josu in drugi repu-
blikanci pa so razširjali in pojasnjevali Gambet-
tove govore, ali so na deželo v vase, pristave, v hi-
še in kočice ter oznanjevali kmetom Gambettovo
besedo.

Gambetta je rekel: "Politika, kateri se zahva-
ljujemo za že dobljene uspehe, je edino prava,
ki nam prinese tudi sadu, edina, s katero se nam
je mogoče ogniti neštevilnih pasti, ki nam jih
nastavljajo reakcionarji. Reakcija nima upanja
na obstoj, če postanemo mi trdni, ona živi samo
še od naših slabosti in napak."

Voditelj republikancev ni bilo neljubo, da
so krasili državni uradniki brez strahu svoje so-
be s zlatimi lilijami, papeževimi podobami in z
grofom Chambordom. To je republikanec samo
spominjalo na to, da reakcija še vedno ni pre-
maganja.

Sicer pa bi tega ne bilo treba: župnik, Cha-
nat in njih somišljeniki so skrbeli za to, da re-
publikanci niso pozabili nevarnosti.

K temu je prišla klerikalna zmaga v senatu.
"Bodite pazni in ne izgubite poguma," so si
rekli republikanci in v njih vrstah jih je bilo le
malo, ki so zgubili samozavest.

"Končno bomo pa le mi zmagali," je rekel
župnik Mingral.

"O tem ni dvomiti," je pristavil gospod pl.
Slepič.

"Amen, je zaključil kaplan.

Novi davkar si je dobil natateno pojasnilo o
vseh prebivalcih v Royboni. Zapisal si je imena
davkoplačevalcev v knjigo in pod imenom je pi-
sal svoje pripombe.

Chanut, župnik in kaplan sta mu pomagala
pri tem delu.

Ker se je pa izkazal njegov črni zapisnik kot
nepopoln, prevzel je župnik, da ga popolni. Pri
enem sestankov, katere so imeli mladi duhovniki
vsak teden, naročil jim je Mingral, naj se dobro
pouče o svojih župljanih in naj občno razdele v
ovece in kozle, v dobre in hudobne, to se pravi,
v reakcionarce in republikance.

Uspeh je bil popoln. Za vsakega, ki je pri-
šel v davkarjo, je vedel gospod pl. Slepič takoj,
ko je mož imenoval svoje ime, kam spada. Če
je bil somišljenik, podal mu je roko in je bil po-
osebljena ljubeznjivost. Če je prosil mož popusti
davka, ali za preložitve plačila na pozneje, je od-
govoril gospod pl. Slepič: "Dobro, dobro, kakor
vam ugaja moj ljubi, poznam vas, gospod župnik
mi je povedal le dobro o vas."

Če pa kak zakašel davkoplačevalec v dav-
karjevi knjigi ni imel dovoljnega reda, potem gor-
je mu, iz ljubemjivosti, popustljivega gospoda je
postal strog neizprosen uradnik, katerega niso ga-
nile nikake prošnje.

Ta dvojna mera ni ostala tajna, kmetje so se
pogovarjali o stvari in prišli do zaključka, da
republika pač ne more imeti močnih nog, ker pu-
sti, da reakcionarci tako delajo z republikanci.

"Končno so klerikaleci le še močnejši," so re-
kli, ali pa: "Ne, še vedno nimamo prave repu-
blike."

"Mi kmetje seveda ne vemo nič gotovega, to-
da to je vendar samo ob sebi umevno, če bi bila
republikanska vlada močnejša od klerikalne, go-
tovo ne bi trpela takih uradnikov in bi gotovo
prepovedala duhovnikov pridigovati zoper repu-
bliko."

"Ne samo, da zasramujejo s prižnice repu-
bliko, celo otroke, ki pridejo h krščanskemu nau-
ku, izpodbujajo zoper njo."

"Ne, ne, vlada ni za nič, je preslaba!"

Misel, da je vlada slaba, je vzela ljudem po-
gum, niso se upali pokazati svojega pravega miš-
ljenja, nastopiti odločno.

(Dalje sledi.)

Kraljica Dagmar.

Zgodovinski roman. Spisal Benel
Treblasky.

DRUGI DEL.

V ZEMLJI KRVNIH SOROD-
NIKOV.

(Nadaljevanje.)

Niklotove ustnice so sklenjene
kakor z Moraninim ključem; le
svit njegovih oči še priča, da je
še duša v njegovem telesu. Sta-
remu vojvodi je zopet prišla na
misel poslednja bratova volja.
Z danskim vladarjem prestanejo
— morajo prestatiti tudi stari bo-
govi —

Ta misel zopet vojvodo naen-
krat vznemirja, a moči ga že za-
pušajo. Nekoliko rok ga mora
podpreti, da ne omahne. Nje
gove ustnice se odpirajo, še ne-
kaj hoče povedati, toda ni mu
mogoče; kakor da se so mu naen-
krat okrog jezika ovile trdne ve-
zi.

"Očetje me kličejo — zopet
pridem — med tem naj vas —
varujejo — Niklot — ne umi-
ra —"

Oče Dobrogost stoji poleg nje-
ga s sklenjenimi rokami in ne
moti tega prizora niti z besedico;
morebiti bi to tudi ne bilo prav.

Nad vojvodo se sklanja Svan-
tovitov prapor niže in niže, da
popolnoma zakrije njegovo telo.

V sobi je tiho, niti dihljaja
ni slišati, nad dvorom plava ce-
la četa sivorjavih sokolov, sta-
rega naroga je med njimi mogo-
če spoznati na prvi pogled, upa
si popolnoma do okna, trka, ho-
če notri, sumi, kdo je sklenil v
pročelju v naslonjaču svoje živ-
ljenje.

Nad dvorom se razlega krik iz
dobrih trideset sokoljih grl, pi-
tič roparji se spuščajo niže in
niže, čisto nad strehami so že in
nikomur ne store nič žalega. In
vendar je na dvoru kokošij in
golobov, da bi jih niti natanč-
nejši opazovalec ne mogel sešte-
ti.

V sobi je še vedno vse tiho. . .
Stari vojvoda je žena belo po-
stlani postelji, sveti prapor ga
popolnoma zakriva, in le danski
vitez pritiska svoje ustnice na
njegovo mrzlo roko.

Pred dvorom se naenkrat za-
čuje živketanje orožja, slišati je
človeške glasove in korake pri-
hajajočih, da bobni zemlja. Za
nekoliko trenutkov je na dvoru
glava poleg glave, v sobi nastaja
šum, nekateri že potezajo meče,
bite v veže, čuti je že boječe kli-
ce žena in deklice. . .

"Vmirite se — prosim. — Bo-
dite brez strahu. . . Kraljeviš
Valdemar!"

In komaj so besede viteza Ji-
treena, ali, kakor so ga imenovali
Danci, Estrichsona, pregluše
nastali šum, obstane na pragu,
vodečem v to sobo, mladenič sve-
žih, rdečih lic, jasnomodrih oči
in slatih, na rame pedajočih las,
v lahki lovski opravi. . .

"Bilo mi je že tesno po tebi. .
Prihajam na tvojo svatbo, Estrich-
son!"

Mladenič vitezu gorko stisne
desnico.

Jitreenec se mu globoko prikloni.

"Prihajaj, jasn kraljeviš, ka-
kor bi te bili poklicali. . ."

"Bodi nam pozdravljen, naš
bodoči gospod!"

Tukajnji starosta stopi pred
nepričakovane gosta z globo-
kim poklonom.

Mladenič poda tudi njemu svo-
jo desnico.

"Tu je češki knez Premisl, nje-
gova svitla soproga s sinom in
hčerjo!" govori vitez Jitreenec.

Možje si stisnejo desnice, go-
spej Adleti in Draguški pa se
kraljeviš najljubšeje prikloni.

"In to. . ." pokaže kraljeviš
na ležišče, po katerem je bil raz-
vit Svanovitov prapor. . .

"Vojvoda Niklot. . ."

"Niklot — ta, o katerem so
lagali, da so njegovo glavo po-
slali na Dansko kot znamenje
zmage. . ."

"Nečuvano. . ."

"Slišal boš več — mnogo več,
jasni kraljeviš; nisem ti rekel
zastonj, da prihajaj, kakor bi te
bili poklicali. . ."

"Nestrpno pričakujem. — To-
da še jedno vprašanje: tvoja ne-
vesta. . ."

Vitez Jitreenec namigne Jitra-
ški, naj stopi naprej.

Valdemar se tudi nji uljudno
pokloni.

Med tem se glave starost aklo-
nijo druga k drugi, in ustnice
jim šepetajo važne besede, tako,
ki odločujejo med srečo ali ne-
srečo vsake zemlje in vsakega
naroda. A to ne traja dolgo. Kra-
ljeviš si je arec vseh pridobil ta-
ko, ko so ga zagledali.

"Jasni gospod, v ti zemlji sem
najstarejši izmed vseh starešin!"
prične Gnjevoš s nekoliko treso-
čim se glasom.

Zdelo se je, da kraljeviš teh
besed ne razume; toda jedino po-
gled na Jitreena zadostuje, da
razume, kaj storiti.

"Če bi nam hotel vladati pravi-
čno, gospod, bi imeli do tebe
veliko prošnje: Pridi in bodi naš
vojvoda. Dobro, pošteno ljudstvo
smo, družega ne zahtevamo, ka-
kor kar bi morali imeti po sta-
rih pravicah. . . Zvesto ljudstvo
smo, na nas se lahko zanesesh ka-
kor na skale. . . Gospod, ali boš
naš vojvoda. . . — Bodraka zem-
lja je svobodna zemlja, pred-
včeršnjem smo se oprostili po-
slednjih neprijateljev; kročamo
ti jo po volji svojega umrlega
vojvode. . . Ali sprejmeš, kra-
ljeviš, kar ti ponujamo. . ."

"Če ne bo imel proti temu nič
moj kraljevski brat, se bom šel
srečnega, če vas imenujem ne
svoje podanike, ampak prijate-
lje. . ."

Kraljeviš Valdemar je govo-
ril v čisti slovanščini.

"Ali nam obljubljaš to, mo-
j kraljeviš. . ."

"Prisegam, pri čimur ho-
dobri ljudje!"

"Tu pri tem mrtvem trupu
... Tu pri tem Svanovitovem
praporu!"

"Prisegam pri mrtvem tru-
slavnega vojvode in pri svo-
vašem praporu!"

Naenkrat stopi iz ozadja
oče Dobrogost.

"Odpustite mi — vi pla-
te duše — če se drznem pro-
riti tudi jaz!"

"Govori, pri nas je vsa
dovoljeno govoriti!"

Starosta Gnjevoš je p
Dobrogostu, naj govo-
strahu.

"Ti si prisegel pri m-
truplu pokojnega vojvode
si obljuboval, jasni kraljeviš,
nočeš, da bi ti bili prebivalci
zemlje podaniki, ampak da
hočeš imenovati prijatelje;
od kodi so tvoje besede. . ."

dar jim to obljubi tudi pri
križu, katerega imaš obok
na zlati verižici okoli vrata.
kajenje ljudstvo je res pla-
to ljudstvo, nepošteno duše
najdeš, in bilo bi greh —
pijoči greh, če bi mogoče ne
tel držati temu ljudstvu dano
sede. . ."

(Dalje prihodnja.)

POZORI!

Rojaki v Waukeganu in North Chicagu
Slov. Socialistični klub št. 45

priredi

veliko veselico in predavanje

DNE 10. MARGA, 1918 V DVORANI GOS. PUZINA.

Sodrug Eibin Kristan bo predaval o "ZAKETU IN KOM-
SVETA". Sodrug John Brus bo deklamiral "KRI" in vprizorila so
tudi salcigrva v enem dejanju; saljiva polta, ples itd.

Začetek točno ob 2 uri popoldan.

Da ne bo nihče fejen in lačen in za dovolj zabave bode skrbel
lični odbor. Val na zabavo vabi

Vstopnina 1
Soc. Klub

Na suhen ali na morju, v sla-
bih ali veselih časih, so mi
Helmarjeve cigarete vseh.

izdelovatelj
najfinije vrste
arabkih in egiptov-
ih cigaret na svetu

Quality Super